

<https://helda.helsinki.fi>

In memoriam : Albert de la Chapelle 11.2.1933-10.12.2020

Peltomäki, Päivi

2021

Peltomäki , P , Aaltonen , L , Nyström , M , Knuutila , S & Mecklin , J-P 2021 , ' In memoriam : Albert de la Chapelle 11.2.1933-10.12.2020 ' , Suomen lääkärilehti , Vuosikerta. 76 , Nro 4 , Sivut 218-218 . < <https://www.laakarilehti.fi/pdf/2021/SLL42021-218.pdf> >

<http://hdl.handle.net/10138/325489>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Ismo Alastalo
2.12.1967–6.10.2020

**KIMMO HUJALA
JYRI MYLLER
JOUKO NIEMINEN
JUSSI PENTTI**

Ylilääkäri, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri Ismo Alastalo kuoli vaikean sairauden uuvuttamana Lahdessa 6.10.2020.

Ismon lapsuus ja nuoruus taittui lisalmissa nelilapsisen perheen esikoisena. Maaperä osoittautui hedelmälliseksi kasvattaen miehelle mitata reilut kaksi metriä ja hänet tunnettiinkin laajalti lempinimellään kaksnollaykkönen.

Kirjoitettuaan ylioppilaaksi lisalmen lukiosta 1986, Ismo hakeutui opiskelemaan lääketiedettä Kuopion yliopistoon. Toiminnan miehenä Ismo meni opiskelujen alkuvaiheessa kihloihin ja hetimiten naimisiin. Nopeasti kasvava perhe aikaansai sen, että Ismo teki opiskelujen ohella samanaikaisesti kolmeakin työtä perheen elannon turvaamiseksi, mutta valmistui silti lääkäriksi normitahtissa 1994.

Erikoistumisalaksi valikoitui korva-, nenä- ja kurkkutaudit ja Ismo pääsikin Tampereelta valmistuneiden knk-lääkäreiden parasenteesiritarikuntaan vuonna 2000.

Ismosta kehittyi nopeasti asiansa osaava kliinikko ja taitava operatööri. Hänen luontainen karismansa ja hyvät johtajaominaisuudet johtivat siihen, että hän toimi suurimman osan työurastaan ylilääkärin tehtävissä; ensin kymmenen

vuoden ajan Hyvinkäällä ja sitten Päijät-Hämeen keskussairaalassa sairastumiseensa saakka. Ismo oli ylilääkärinä pidetty, helposti lähestyttävä ja omiensa puolta pitävä. Suorittamansa MBA-tutkinnon hyödyntäminen käytännössä jäi valittavan lyhyeen.

Luonto ja metsästys olivat Ismolle elinikäinen harrastus. Opiskeluaikojen metsästysretkillä pitkälle venähtäneen illanvieton jälkeen saattoi seuraavan päivän metsästys tapahtua ilman panoja, mutta metsälle siitä huolimatta lähdettiin. Ismo oli kulinaristi ja erinomainen kokki. Eräreissuilla laihempia kokkeja päästettiin vain harvoin kauhun varteen. Kavereilleen Ismo toimi myös automekaanikkona ja IT-tukihenkilönä.

Hiipuvilla voimilla tiputettiin viimeinen koppele ja istuskeltiin erätulilla Lapissa vielä kuluneena syksynä. Viimeiseltä Lapin reissulta häntä ambulanssiin nostaessamme Ismo vielä kerran osoitti mahtavaa huumorintajuun; "Nyt, poijjaat, olkaa varovaisia - jos joku teistä tässä loukkaa itseään, murehdin sitä vielä ruumishuoneella."

Suuri mies ja iso ihminen lähti liian varhain, mutta hän ennätti silti tehdä maailmastamme paremman.

Albert de la
Chapelle
11.2.1933–10.12.2020

**PÄIVI PELTOMÄKI
LAURI AALTONEN
MINNA NYSTRÖM
SAKARI KNUUTILA
JUKKA-PEKKA MECKLIN**
Kirjoittajat ovat de la Chapellen oppilaita ja työtovereita

Professori, akateemikko, LKT Albert de la Chapelle syntyi vuonna 1933 Tenholassa. Ura lääketieteellisen genetiikan ja syöpätutkimuksen parissa kattoi yli kuusi vuosikymmentä ja oli laajasti kansainvälistä, tukikohtina Suomi ja Yhdysvallat.

Albert de la Chapelle valmistui lääkäriksi vuonna 1957 ja lääketieteen tohtoriksi 1962. Hänestä tuli Suomen ensimmäinen lääketieteellisen genetiikan professori 1974. Akatemiaprofessorina hän johti 1985–95 huippuyksiköksi valittua tutkimusryhmäänsä Helsingin yliopiston lääketieteellisen genetiikan laitoksella Haartman-instituutissa. Eläköidyttyään 1997 de la Chapelle siirtyi Ohion valtionyliopiston professoriksi ja syöpägenetiikan tutkimusohjelman johtajaksi. Samana vuonna hän sai akateemikon arvon Suomessa, ja hänet kutsuttiin Yhdysvaltain tiedeakatemian jäseneksi. Tutkimustoiminta jatkui aktiivisena kuolemaan asti.

de la Chapelle oli laajasti kiinnostunut asioista ja ilmiöistä, yhtenä ilmentymänä kilpailumenesitys skeet-ammunnassa, josta hän oli ylpeä. Sukupuolen määräytyminen, suomalainen tautiperintö ja verisyöpien kromosomimuutokset olivat

alkuaikojen tutkimuskohteita. Kantavana ajatuksena oli tulosten nopea hyödyntäminen potilastyössä. 1980-luvun lopulta mukaan tuli periytyvä suolistosyöpä ja viimeisimpänä kilpirauhassyöpä. Uran kohokohtia oli Lynchin oireyhtymän geenitaustan selvittäminen suomalaisamerikkalaisena yhteistyönä vuonna 1993. Samalla paljastui DNA:n keskeinen korjausmekanismi, jonka lääketieteellinen merkitys sai äskettäin uuden ulottuvuuden, kun osoittautui, että korjauskyvyttään puutteelliset kasvaimet ovat herkkiä immuunivasteen vapauttajille.

Yli 800 julkaisua tuottaneen tiedemiehen saavutusten kuvaamiseen ei tila riitä. Meillä oli ilo ja kunnia saada olla Albertin oppilaita ja työtovereita, ja yhteydenpito ja yhteiset projektit jatkuivat loppuun saakka. Albertin merkitystä innostavana ohjaajana ei voi sanoin kuvata. Hän antoi aloittelevallekin tutkijalle paljon vastuuta, mutta myös tukensa ja luottamuksen siihen, että tehtävä on mahdollista menestyksekkäästi suorittaa. Tätä symboloi aina tutkimuspalaverien alussa Albertin syyttämä kynttilä. Työ jatkuu, vaikka karismaattinen tienraivaaja on poissa.